- **31 Mayıs 2025-SGK Tarafından Finanse Edilmeyen Sağlık Giderlerine İlişkin Hukuki Uyuşmazlıklar Paneli:**

https://www.youtube.com/watch?v=bpQOa9QO9uc

SGK TARAFINDAN FİNANSE EDİLMEYEN SAĞLIK GİDERLERİNE İLİŞKİN HUKUKİ UYUŞMAZLIKLAR PANELİ
Sonuç Bildirgesi

İstanbul Barosu Sağlık Hukuku Merkezi tarafından 31 Mayıs 2025 tarihinde İstanbul Barosu Kültür Merkezi'nde "SGK Tarafından Finanse Edilmeyen Sağlık Giderlerine İlişkin Hukuki Uyuşmazlıklar" başlıklı panel gerçekleştirilmiştir. Panelde, özellikle onkoloji ilaçları, ileri tedavi giderleri, HPV enfeksiyonu ve HPV aşılarına erişim bağlamında, geri ödeme kapsamı dışında bırakılan sağlık hizmetlerinin doğurduğu tıbbi, hukuki ve etik sorunlar ele alınmıştır.
Açılış konuşmalarında, konunun yalnızca sosyal güvenlik mevzuatı veya finansman tekniğiyle sınırlı olmadığı; yaşam hakkı, sağlık hakkı, sosyal devlet ilkesi ve insan onuruna yaraşır yaşama hakkı ile doğrudan bağlantılı olduğu vurgulanmıştır. Sağlık hizmetlerine erişimin, Anayasa'nın sosyal hukuk devleti ilkesine, kişinin maddi ve manevi varlığını koruma hakkına ve devletin sağlık hizmetlerini planlama ve yürütme yükümlülüğüne uygun şekilde değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Panelin ilk oturumunda, SGK tarafından karşılanmayan onkoloji ilaçları ve tedavi giderleri tartışılmıştır. Kanser tedavisinin hastanın tanısı, evresi, genel durumu, eşlik eden hastalıkları, performans durumu ve hekimin bilimsel değerlendirmesi dikkate alınarak kişiye özgü biçimde belirlendiği; bu nedenle tedavinin salt geri ödeme listeleri üzerinden sınırlandırılmasının tıbbi gerçeklikle bağdaşmadığı ifade edilmiştir. Yeni nesil onkoloji ilaçlarına erişimde yaşanan güçlüklerin, hastalar bakımından yaşamsal sonuçlar doğurduğu; hekimleri ise bilimsel gereklilik ile finansman sınırlamaları arasında bıraktığı dile getirilmiştir.

Hukuki değerlendirmelerde, Sağlık Uygulama Tebliği'nde bir ilacın yer almamasının veya belirli endikasyon ya da doz sınırlamalarına tabi tutulmasının, hekimin tıbben gerekli gördüğü tedavinin karşılanmaması için tek başına yeterli kabul edilemeyeceği belirtilmiştir. Tedavi giderlerine ilişkin uyuşmazlıklarda yaşam hakkı, sağlık hakkı ve sosyal güvenlik hakkı birlikte ele alınmalı; yargısal değerlendirme yalnızca SUT hükümleriyle sınırlı tutulmamalıdır. Hekim raporu, reçete ve tıbbi belgelerin, özellikle ihtiyati tedbir aşamasında yaklaşık ispat bakımından önem taşıdığı; tedaviye erişimin gecikmesinin, davanın esasından bağımsız olarak telafisi güç veya imkânsız sonuçlar doğurabileceği vurgulanmıştır.

Panelde ayrıca, yargı uygulamasında bazı kararlarda "kesin iyileşme", "sürekli etkinlik" veya "tüm faz çalışmalarının tamamlanması" gibi tıbben ve hukuken tartışmalı ölçütlerin arandığına dikkat çekilmiştir. Oysa kanser tedavisinde amaç her zaman tam iyileşme olmayabilir; hastalığın ilerlemesinin durdurulması, yaşam süresinin uzatılması, ağrının azaltılması ve yaşam kalitesinin korunması da tıbbi yarar kapsamında değerlendirilmelidir. Bu nedenle geri ödeme uyuşmazlıklarında tıbbi gereklilik, bilimsel kabul, hastanın somut durumu ve insan yaşamının korunması esas alınmalıdır.

Panelin ikinci oturumunda HPV enfeksiyonu, HPV'ye bağlı kanserler ve HPV aşılarına erişim sorunu ele alınmıştır. HPV'nin yalnızca rahim ağzı kanseriyle sınırlı olmayan, kadınları ve erkekleri ilgilendiren, cinsel yolla bulaşan ve çeşitli kanser türleriyle ilişkili bir enfeksiyon

olduğu açıklanmıştır. Rahim ağzı kanserinin önlenebilir bir kanser olduğu; HPV aşısının birincil koruma, tarama testlerinin ise ikincil koruma niteliği taşıdığı belirtilmiştir. Aşılama ile kanser öncüsü lezyonların ve HPV'ye bağlı hastalık yükünün ciddi ölçüde azaltılabileceği ifade edilmiştir.

HPV aşısının ulusal aşı takvimine alınmamasının yalnızca bireysel tercih veya kişisel harcama meselesi olarak görülemeyeceği; bunun koruyucu sağlık hizmetlerine erişim, toplumsal cinsiyet eşitliği, çocukların ve gençlerin sağlık hakkı ile yakından bağlantılı olduğu değerlendirilmiştir. HPV'nin yalnızca kadın sağlığı sorunu gibi sunulmasının eksik ve yanıltıcı olduğu; aşının kadınlara özgü bir önlem şeklinde algılanmasının hem damgalanmayı artırdığı hem de erkeklerin taşıyıcılık ve korunma bakımından göz ardı edilmesine yol açtığı belirtilmiştir.
Panel sonunda, sağlık hakkının yalnızca hastalık ortaya çıktıktan sonra tedavi hizmetlerine erişimi değil, koruyucu ve önleyici sağlık hizmetlerinin etkili biçimde sunulmasını da kapsadığı sonucuna varılmıştır. Devletin sağlık alanındaki yükümlülükleri değerlendirilirken mali kaynak gerekçesinin, yaşam hakkı ve sağlık hakkını işlevsiz kılacak biçimde yorumlanmaması gerektiği; özellikle önlenebilir hastalıklar ve yaşamsal nitelikteki tedaviler bakımından hak temelli, eşitlikçi ve bilimsel verilere dayalı bir yaklaşımın benimsenmesinin zorunlu olduğu vurgulanmıştır.

Bu çerçevede panelde öne çıkan başlıca sonuç ve tespitler şunlardır:

- SGK tarafından finanse edilmeyen sağlık giderleri, salt geri ödeme veya bütçe meselesi olarak değil; yaşam hakkı, sağlık hakkı, sosyal güvenlik hakkı ve sosyal devlet ilkesi kapsamında değerlendirilmelidir.
- SUT'ta yer almayan veya sınırlı biçimde düzenlenen ilaç ve tedaviler bakımından, hekimin bilimsel değerlendirmesi ve hastanın somut tıbbi ihtiyacı göz ardı edilmemelidir.
- Kanser tedavisinde "kesin iyileşme" ölçütü yerine; hastalığın ilerlemesinin yavaşlatılması, yaşam süresinin uzatılması, ağrının azaltılması ve yaşam kalitesinin korunması da tıbbi yarar kapsamında kabul edilmelidir.
- Tedaviye erişimin gecikmesi hastalar açısından telafisi güç sonuçlar doğurabileceğinden, ihtiyati tedbir talepleri hastanın yaşamı ve sağlık hakkı lehine, etkili hukuki koruma sağlayacak biçimde değerlendirilmelidir.
- HPV enfeksiyonu ve HPV aşısı yalnızca kadın sağlığına ilişkin bir mesele olarak görülmemeli; halk sağlığı, koruyucu hekimlik, çocuk sağlığı, toplumsal cinsiyet eşitliği ve kanserden korunma politikaları içinde ele alınmalıdır.
- HPV aşısının kişisel ödeme gücüne bırakılması, koruyucu sağlık hizmetlerine erişimde eşitsizlik yaratmaktadır. Önlenebilir bir kanser türü bakımından aşının ulusal aşı takvimine alınması, sağlık hakkının etkin korunması açısından önem taşımaktadır.
- Devletin sağlık alanındaki yükümlülüğü yalnızca tedavi edici hizmetlerle sınırlı değildir; koruyucu ve önleyici sağlık hizmetlerinin planlanması, finanse edilmesi ve eşit biçimde sunulması da bu yükümlülüğün ayrılmaz parçasıdır.
- Sağlık giderlerinin karşılanmasına ilişkin idari ve yargısal uygulamalarda hasta yararı, tıbbi gereklilik, bilimsel kabul, eşit erişim ve insan onurunun korunması temel ölçütler olarak benimsenmelidir.

İstanbul Barosu Sağlık Hukuku Merkezi olarak, SGK tarafından finanse edilmeyen sağlık giderlerine ilişkin uyuşmazlıkların; sosyal güvenlik hukuku, sağlık hukuku, tıp etiği ve insan hakları hukuku birlikte gözetilerek değerlendirilmesi gerektiği kanaatindeyiz. Bu alanda yargı kararlarının, idari uygulamaların ve sağlık politikalarının hasta yararı, tıbbi gereklilik, eşit

erişim, koruyucu sağlık hizmetlerine erişim ve insan onurunun korunması ilkeleri doğrultusunda geliştirilmesi gerektiğini kamuoyunun ve meslektaşlarımızın dikkatine sunarız.

İSTANBUL BAROSU SAĞLIK HUKUKU MERKEZİ